

**UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
FACULTATEA DE DREPT
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE JURIDICE**

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 343.151(043.2)

IALANJI, Arina

**PARTICULARITĂȚILE JUDECĂRII CAUZEI ÎN LIPSA
INCULPATULUI**

REZUMAT

Specialitatea: 554.03 Drept procesual penal

Autor:

Ialanji Arina

Conducător de doctorat:

Dolea Igor,
profesor universitar,
doctor habilitat în drept

Comisia de îndrumare:

Gheorghiu Mihai,
profesor universitar,
doctor habilitat în drept

Vizdoagă Tatiana,
conferențiar universitar, doctor în drept

Roman Dumitru,
conferențiar universitar, doctor în drept

CHIȘINĂU, 2019

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale Științe Juridice, Universitatea de Stat din Moldova

Autor:

_____ Ialanji Arina

Conducător de doctorat:

_____ Dolea Igor,
prof. univ., dr. hab. în drept

Comisia de doctorat

Vizdoagă Tatiana, conf. univ., dr. în drept

Roman Dumitru, conf. univ., dr. în drept

Barbăneagră Alexei, prof. univ., dr. hab. în drept

Rusu Vitalie, conf. univ., dr. în drept

Osoianu Tudor, conf. univ., dr. în drept

Susținerea va avea loc la data de 18 ianuarie 2020, ora 11:00, în cadrul Universității de Stat din Moldova (MD - 2009, Republica Moldova, mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu, 67, bloc. 2, aud. 119).

Rezumatul și teza de doctorat pot fi consultate la biblioteca Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (www.cnaa.md).

Autor :

Ialanji Arina

Secretarul comisiei de doctorat

_____ Eșanu Adriana,

conf. univ., dr. în drept

CUPRINS

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

CONȚINUTUL TEZEI

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

BIBLIOGRAFIE

ADNOTARE (în limbile română, rusă și engleză)

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei propuse spre cercetare: Respectarea drepturilor omului rămâne piatra de temelie a unei societăți democratice și o condiție de acces în comunitatea internațională. Astfel, aspirațiile europene a Republicii Moldova pot fi realizate doar respectând standardele consfințite și unanim recunoscute ale justiției. Îndeosebi acest standard urmează a fi respectat în cadrul justiției penale, unde există în modul cel mai avansat riscul afectării drepturilor și libertăților.

Un loc deosebit printre principiile dreptului procesual penal se plasează principiul dreptului la un proces echitabil care garantează și dreptul persoanei acuzate în materie penală de a participa la propriul proces cunoscând toate piesele dosarului.

Pe de altă parte judecarea cauzei în lipsa inculpatului implică unele derogări de la normele generale ale procedurii penale, care limitează aplicarea principiului contradictorialității și egalității armelor creând astfel riscul afectării, drepturilor procesuale. Prin urmare, asigurarea unui echilibru echitabil între realizarea scopurilor procesului penal și drepturile persoanei absente la procesul său constituie una din problemele fundamentale ale procesului penal contemporan.

Având în vedere că unul din scopurile procesului penal constituie atât apărarea persoanei împotriva condamnării neîntemeiate și ilegale, apărarea drepturilor și libertăților victimei, procedura judecării cauzei în lipsa inculpatului trebuie echilibrată astfel încât să se realizeze atât interesele publice cât și interesele personale.

Pornind de la tendințele de dispariție a hotarelor și excluderea oricăror limitări în deplasarea persoanelor problema judecarea cauzei în lipsa inculpatului a căpătat amploare și în practica procesual penală a Republicii Moldova.

Lupta cu criminalitatea presupune în aceeași măsură respectarea legalității, principiilor democratice ale justiției și alte garanții prevăzute atât de Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948), de Convenția Europeană pentru Drepturile Omului (1950), cât și de Constituție. Organele de drept au obligațiunea nu numai de a cerceta infracțiunile săvârșite, dar și de a face tot posibilul pentru a asigura ocrotirea drepturilor și intereselor legitime, onoarea și demnitatea subiecților implicați în cadrul procesului penal, mai ales în situațiile când judecarea cauzei are loc în lipsa inculpatului care este absent de la proces.

S-ar putea de menționat că teoretic există două tendințe în dezvoltarea instituției examinării cauzei în lipsa inculpatului, care în mod firesc sunt diametral opuse. Într-o primă perspectivă ar trebui redusă la maxim posibilitatea examinării cauzei în lipsă în scopul asigurării

echității procesului penal. Pe de altă parte, pornind de la evoluția dreptului la libera circulație, sunt necesare mecanisme procesuale care ar asigura realizarea unui scop general al procesului penal – stabilirea adevărului și responsabilizarea celor vinovați.

Prin urmare identificarea unei soluții care ar împăca ambele tabere este unica care ar putea asigura echitatea procesului pe de o parte dar și, pe de altă parte, condamnarea persoanelor vinovate de comiterea unei infracțiuni și care se eschivează de la proces și respectiv realizarea unor obligații pozitive ale statului. În acest sens în teoria și practica judiciară a Republicii Moldova nu există un concept unanim recunoscut care ar asigura respectarea ambelor obiective.

Cele menționate supra vin să confirme actualitatea subiectului tratat, important atât în plan social, cât și juridic, determinând alegerea temei pentru studiul științifico-practic și stabilind direcțiile de bază ale cercetării. Aceasta este determinată și de necesitatea cercetării problemelor existente, în activitatea procesual-penală și identificarea unor soluții viabile care ar asigura, în finalitatea lor, echitatea procesului penal la examinarea cauzei în lipsa inculpatului.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. Pe parcursul investigației asupra problemei judecării cauzei în lipsa inculpatului s-a constatat că problema științifică abordată este una magistrală pentru știința dreptului procesual penal, nefiind până în prezent cercetată fundamental.

În urma cercetării standardelor internaționale, inclusiv a jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, ajungem la concluzia că în cazul în care legea internă a statului admite judecarea cauzei în lipsa inculpatului, legiuitorul este obligat în primul rând să indice concret în conținutul legii condițiile pentru care o atare examinare este posibilă, în al doilea rând trebuie să asigure respectarea tuturor elementelor componente ale unei judecăți echitabile și în al treilea rând să asigure inculpatului judecat în lipsă garanții procesuale compensatorii în cazul unei proceduri de judecată inequitabile.

Urmează să menționăm că, chiar dacă în ultima perioadă judecarea cauzei în lipsa inculpatului a căpătat amploare, rămân nesoluționate multe probleme de ordin procesual. Prin urmare obiectivele studiului implică formularea unor răspunsuri la chestiunile ce apar în cadrul adoptării sentinței de judecare a cauzei în lipsa inculpatului, în prima instanță și procedura aplicabilă, stabilirea și analiza garanțiilor procesuale de echitate și asigurare a dreptului de participare la propriul proces, garanțiilor compensatorii ce urmează a fi respectate pe parcursul procesului în lipsa inculpatului și ulterior adoptării deciziei de condamnare *in absentia*, elucidarea standardelor de citare legală și condițiile de notificare oficială a învinuirii drept premisă ce atestă înștiințarea legală despre pornirea unui proces penal și acordarea unei

posibilități reale inculpatului de a participa la propriul proces, obligativitatea participării avocatului în cazul judecării în lipsă.

În contextul științei dreptului procesual penal, doctrinari autohtoni precum T. Vîzdoagă, D. Roman, T. Osoianu, V. Șterbeț, M. Poalelungi, I. Dolea, ș.a. au analizat prevederile legale referitoare la judecarea cauzei penale cu participarea inculpatului. De asemenea, au constituit baza științifico-teoretică a tezei viziunilor și exegezele următorilor autori: L. Clements, N. Mole, K. Reid, N. Volonciu, C. Bârsan, N. Volonciu, A. Vasiliu, G. Mateuț, M. Udroi, O. Predescu, B. Ștefănescu, A. Cazacov, T. Trubnicov.

Scopul lucrării: Este de a studia în detaliu particularitățile și problemele teoretico-practice a instituției judecării cauzei în lipsa inculpatului în cadrul primei instanțe. De a cerceta legislația în domeniu, de a examina jurisprudența în domeniul cercetat. Un element primordial este și elaborarea unor concluzii și propuneri concrete în privința perfecționării mecanismului judecării cauzei în lipsa inculpatului. Acest scop a determinat necesitatea setării și rezolvării următoarelor sarcini:

- de a cerceta esența, caracteristicile principale, importanța, tipurile situațiilor de judecare a cauzei în lipsa inculpatului;
- de a analiza aspectele teoretice și practice, precum și condițiile pentru adoptarea sentinței în situația judecării în lipsa inculpatului;
- de a analiza specificul cercetării judecătorești în cazul judecării în lipsa inculpatului;
- a constata în ce măsură normele care reglementează urmărirea penală sunt compatibile cu realizarea scopului examinării în lipsa inculpatului în cadrul primei instanțe.
- a analiza și sistematiza practica judiciară pe marginea cauzelor judecate în lipsa inculpatului, atât internă cât și a Curții Europene pentru Drepturile Omului;
- a examina prevederile legale și practica judiciară privind redeschiderea procesului penal după judecarea cauzei în lipsa inculpatului.
- a realiza o analiză comparativă a legii interne în raport cu legislația altor state în domeniul judecării cauzei în lipsa inculpatului;
- a elabora recomandări de lege ferenda privind judecarea în lipsa inculpatului.

Obiectivul cercetării: Îl implică soluționarea problemelor ce apar în cadrul adoptării hotărârii de judecare a cauzei în lipsa inculpatului, în prima instanță și procedura aplicabilă, elucidarea garanțiilor procesuale de echitate și asigurare a dreptului de participare la propriul proces, garanțiilor compensatorii ce urmează a fi respectate pe parcursul procesului *in absentia*, stabilirea standardelor privind citarea legală și condițiile de notificare oficială a învinuirii drept premisă ce atestă înștiințarea legală despre pornirea unei acuzații în materie penală,

obligativitatea participării avocatului în cazul judecării în lipsă, analiza excepțiilor stabilite prin lege de la regula generală de judecare a cauzei cu participarea inculpatului.

Sinteza metodologiei de cercetare: În vederea realizării unei cercetări complexe a situațiilor și procedurii de judecare în lipsă, au fost utilizate diferite metode de cercetare, precum:

metoda logică (analiza deductivă, inductivă, generalizarea – pentru examinarea și interpretarea cadrului legal și a materialului doctrinar). Aplicând această metodă au fost analizate operele savanților naționali și de peste hotare (România, Federația Rusă, Statele Unite, Republica Kazahstan). Iar în total sunt 301 surse.

metoda analizei sintetice (care a contribuit la formularea concluziilor generale pe marginea problemei abordate și propuneri de lege ferenda în vederea îmbunătățirii legislației interne ce reglementează procedura judecării în lipsă)

metoda istorică (folosită pentru analiza modului de reglementare a cazurilor de judecare în absență în diferite perioade, fiind studiată evoluția istorică a instituției judecării în lipsă.)

metoda comparativă (realizarea unor analize a prevederilor legale interne în raport cu cele ale altor state și tratatelor internaționale, precum și doctrina statelor străine. Astfel au fost studiate sistemele de drept a Angliei, Statelor Unite, Franța, Germania, România, Federația Rusă.

Un accent aparte s-a pus pe utilizarea metodei empirice. În scopul realizării obiectivelor propuse a fost studiată pe larg jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia art. 6 din Convenția Europeană în număr de 126 cauze. În același context au fost analizate cauze penale examinate de către instanțele naționale de la toate nivelurile de jurisdicție. În așa mod au fost analizate sentințe ale judecătorilor Ungheni-2, Călărași-1, Cahul-1, Strășeni-1, Bender-11, Chișinău-1, Bălți-1, Căușeni-1, Hîncești-1, Anenii Noi-1. Deciziile Curților de Apel Bălți-2 și Chișinău-2; Curții Supreme de Justiție 16 cauze. Au fost la fel analizate 2 Hotărâri ale Plenului CSJ și 4 decizii ale Curții Constituționale a RM.

Noutatea și originalitatea științifică. Lucrarea în cauză este unica cercetare a fenomenului judecării în lipsa inculpatului, realizat în țara noastră, în vederea analizei prevederilor legale existente, modul de aplicare a acestora în practică și problemele pe care le ridică. Lucrarea include analiza și evaluarea viziunilor doctrinare în materie atât pe plan intern cât și a altor state, precum și elaborarea unor recomandări de legeferenda și jurisprudență pentru eficientizarea proceselor de judecată în cazul lipsei inculpatului în contextul respectării echității procesului penal.

Semnificația teoretică: reprezintă analiza prevederilor legale ce țin de înaintarea învinuirii, citarea inculpatului la proces și cazurile admisibile prin lege de judecare a cauzei în lipsa inculpatului, doar după executarea condițiilor legale enunțate.

Problema științifică de importanță majoră soluționată prin tema cercetată constă în analiza științifică a modului de aplicare în practică a prevederilor legale privind judecarea cauzei în lipsa inculpatului, eventualele erori judiciare admise în acest sens și a garanțiilor compensatorii ce vin să suplinească încălcările admise, condițiile ce urmează a fi asigurate pentru adoptarea unei decizii legale de judecare în lipsă, în raport cu prevederile legale, urmărind ca efect contribuția la aplicarea corectă și uniformă a legislației procesual-penale, dar și la perfecționarea reglementărilor normative naționale în acest domeniu. Prin analiza și recomandările realizate ne-am propus excluderea admiterii unor ingerințe în drepturile inculpatului, victimei și altor participanți la procesul penal prin prisma procedurii de judecare când inculpatul este absent la proces.

Importanța teoretică: Tematica lucrării este un subiect destul de important de cercetare în cadrul dreptului procesual penal. Aceasta reprezintă analiza prevederilor legale ce țin de înaintarea învinuirii, relativitatea dreptului de a participa la proces, echitatea procesului penal în cazul absenței acuzatului, citarea inculpatului la proces și cazurile admisibile prin lege de judecare a cauzei în lipsă, doar după executarea condițiilor legale enunțate. Lucrarea analizează practica internă și internațională în domeniu și oferă posibilitatea de a stabili reguli practice uniforme pentru judecarea cauzei în lipsa inculpatului, precum și a da soluții în situațiile când prevederile legale sunt ambigue. Acest fapt, la rândul său, ar trebui să contribuie la consolidarea garanțiilor drepturilor și intereselor legitime ale inculpatului absent în cadrul procesului penal, precum și în situațiile când acesta, ulterior, este prezent la alte faze ale procesului penal.

Valoarea aplicativă a lucrării. În baza rezultatelor cercetării sunt relevate omisiunile legale în partea ce ține de procedura judecării cauzei în lipsa inculpatului, erorile judiciare admise în practică în acest sens, fiind elaborate versiuni preliminare pentru soluționarea acestora. Lucrarea poate fi utilizată eficient la activitatea de aplicare în practică a prevederilor legale. Concluziile și recomandările formulate în prezenta cercetare pot fi utilizate de către corpul didactic și studentesc la studierea procedurii de judecare a cauzei în lipsa inculpatului în instituțiile de învățământ superior, suporturi de curs, precum și eventuale alte lucrări științifice ce vor fi elaborate la caz. De asemenea aceasta are și o importanță practică deoarece va facilita și forma o practică uniformă a practicienilor pe marginea adoptării deciziei de judecare a cauzei în lipsa inculpatului.

Cercetarea efectuată este binevenită pentru instruirea atât a studenților cât și a practicienilor referitor la judecarea cauzei penale, prevederile normei procesual penale speciale ce urmează a fi respectate în cazul când inculpatul nu este prezent la proces.

Implementarea rezultatelor științifice: Pot servi drept temei de modificare a legislației procesual – penale în domeniu, de instruire a studenților, masteranzilor din cadrul instituțiilor de drept, precum și pentru aplicare în practică de către organele de drept și instanțele de judecată.

Aprobarea rezultatelor: Concluziile și recomandările formulate au fost tratate în conținutul mai multor lucrări științifice ale autorului și pot servi drept bază teoretico-metodologică pentru alte cercetări ulterioare realizate în domeniu. Unele idei au fost publicate în comunicări la conferințe naționale cât și internaționale, precum și în reviste științifice interne și de peste hotare, precum :

1. Dreptul acuzatului de a participa la judecarea cauzei. Revista Dreptul, Uniunea Juriștilor din România, anul CXLVII, serie nouă anul XXIX, nr.5/2018.

2. Dreptul acuzatului de a cunoaște învinuirea în lumina jurisprudenței CtEDO, Revista Institutului Național de Justiție, nr.1(44)2018.

3. Dreptul la un proces echitabil în cazul judecării în lipsa inculpatului. Materialele Conferinței științifică internațională "Актуальные научные исследования в современном мире", Переяслав-Хмельницкий, 26-27 декабря 2017.

4. Problema citării, modalitatea recurgerii la judecarea cauzei în lipsa persoanei. Materialele Conferinței naționale cu participare internațională "Știința în Nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective" (ediția a doua), Bălți, 29-30 septembrie 2016.

5. Aducerea silită și anunțarea în căutare – asigurarea prezenței inculpatului în instanță" Revista Institutului Național de Justiție, nr.2(49)2019.

6. " Garanțiile procesuale privind respectarea drepturilor inculpatului absent la proces", Revista de Filozofie, Sociologie și Științe Politice nr.3(178) 2018

7. Citarea inculpatului – analiză comparativă și judecarea cauzei în lipsa acestuia", Buletinul Științific al Universității de stat "Bogdan Petriceicu Hașdeu" din Cahul, Seria științe Sociale, nr. 2(6)/2017

8. "Echitatea procesului la judecarea cauzei în lipsa persoanei", Conferința științifică internațională „Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației”, Universitatea de Stat „B.P. Hașdeu” din Cahul, 7 iunie 2016.

9. "Dreptul de acces la probe a inculpatului absent", Conferința "Tendențe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători" Ediția V-a.

10. "Respectarea drepturilor procesuale la judecarea cauzei în lipsa inculpatului", The 6th edition of the „Smart Cities” Conference.

Publicații la tema tezei – 5 publicații și 5 comunicări la conferințe și alte foruri științifice.

Volumul și structura: Având în vedere standardele stabilite, această teză are următoarea structură: text de bază 180 pagini, adnotare în limbile română, engleză și rusă, lista abrevierilor, introducere, patru capitole divizate în paragrafe, concluzii generale și recomandări, bibliografia, declarația privind asumarea răspunderii și cv-ul autorului.

Cuvintele-cheie: judecarea cauzei penale în lipsa inculpatului, cunoașterea învinuirii, dreptul de a participa la proces, redeschiderea procesului penal, repunerea în termenul de apel, citare legală, anunțare în căutare, aducere silită.

CONȚINUTUL TEZEI

Cercetarea propriu-zisă este precedată de o **Introducere**, în care se argumentează actualitatea și importanța temei cercetate, sunt specificate scopul și obiectivele tezei, este reflectată noutatea științifică a rezultatelor obținute, precum și problema științifică importantă în domeniul de cercetare. Tot în aceeași ordine de idei sunt determinate semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, ipoteza de cercetare și sinteza metodologiei de cercetare, fiind evidențiată aprobarea rezultatelor și descris sumarul capitolelor tezei.

În **Capitolul I "Analiza situației în domeniu"** alcătuit din două paragrafe este expusă o examinare a materialelor științifice publicate în RM și în străinătate, ce țin de problematica judecării cauzei în lipsa inculpatului, astfel, fiind scoasă în evidență contribuția doctrinei în acest sens. Concluziile din acest capitol, în vederea realizării scopului științific propus, au întrunit anumite obiective printre care, cercetarea materialelor științifice referitoare la dreptul de a participa la proces, particularitățile procedurii de judecare în lipsa inculpatului, analiza procedurii de adoptare a deciziei de judecare *in absentia*, garanțiile compensatorii și standardele procesuale în cazul judecării în lipsă, publicate în RM, România, Federația Rusă, și în alte state, identificându-se, astfel, locul cercetării realizate în cadrul investigațiilor științifice întreprinse până la moment.

Ca rezultat, primul paragraf denumit - *Analiza doctrinei din Republica Moldova cu privire la problema judecării cauzei în lipsa inculpatului*, reprezintă rezultatele cercetărilor din Republica Moldova legate de chestiunile ce se află în legătură de cauzalitate cu problema judecării cauzei în lipsa inculpatului, or după cum s-a stabilit în urma cercetării realizate, lucrări pe marginea temei abordate nu au fost depistate în Republica Moldova, din care motiv s-a constatat o necesitate stringentă de a efectua studii aprofundate în domeniu. În vederea realizării scopului științific propus, s-a purces la o analiză a unui număr impresionant de studii și elaborări științifice, care abordează subiecte directe, referitoare la judecarea în lipsa inculpatului, precum:

apărare eficientă, importanța participării inculpatului la proces prin prisma audierii sale, asigurarea respectării dreptului de a fi prezent la proces, elucidarea standardelor dreptului la un proces echitabil, rolul avocatului și acuzatorului de stat. În acest sens am putea menționa lucrările următorilor autori:

Ig.Dolea, în lucrarea sa ”Drepturile persoanei în probatoriul penal”, efectuează o analiză a acuzației în materie penală, importanța dreptului de a participa la dezbateri în cadrul audierilor inculpatului prin prisma Convenției Europene, precum și practicii naționale, astfel din această lucrare fiind dedusă necesitatea participării inculpatului la proces, pentru respectarea dreptului la un proces echitabil, prin ascultarea acestuia și acordarea posibilității interogării martorilor. Concomitent prin prisma elementelor principiului egalității armelor în perspectiva consolidării drepturilor acuzatului, autorul abordează problema participării acestuia în cadrul probatoriului penal, indicând că trebuie examinată prin prisma a două aspecte: prin participarea propriu-zisă de către acesta la efectuarea acțiunilor procesuale de către partea acuzării, în primul rând, iar în cel de al doilea participarea la efectuarea acțiunilor procedural independente realizate de partea apărării.¹

Tatiana Vîzdoagă în lucrarea ”Esența, structura și importanța acuzării” analizează noțiunea de acuzare, componentele semantice ale termenului dat, și indică scopul acesteia de acuzare a unei persoane concrete, care în consecință trebuie informată despre începutul și obiectul activității de acuzare, precum și despre toate modificările ulterioare în indicii de fapt și de drept ai faptei ilicite ce i se impută.²

D. Ojindovschii indică că legea procesual penală, bazându-se pe principiul obiectivității indică că organul de urmărire penală are obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei, de a evidenția atât circumstanțele care dovedesc vinovăția bănuțului, învinutului, inculpatului, cât și cele care îl dezvinovățesc, precum și circumstanțele care îi atenuază sau agravează răspunderea.³

¹ Dolea, I. Drepturile persoanei în probatoriul penal. Chișinău: Ed. Cartea Juridică, 2009. 416p. ISBN 978-9975-9927-7-0

² Vîzdoagă T. Esența, structura și importanța acuzării. În: Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Științe juridice. Probleme actuale ale jurisprudenței: realizări și perspective. Serie nouă nr.6. Chișinău, 2002. pag.317-327

³ Ojindovschii, D. Contradictorialitatea părților în procesul penal. Revista Națională de drept nr. 4/ 2001. fila 73-76. ISSN 1811-0770

Vasile Mihoci în ”Ascultarea învinuitului și inculpatului cu privire la fapte și învinuirea ce i se aduce - garanție a dreptului la apărare în procesul penal Român”, indică că declarațiile învinuitului sau a inculpatului, constituie un mijloc de probă și un mijloc de apărare.⁴

Prin intermediul declarațiilor bănuitul, învinuitul și inculpatul se apără împotriva învinuirilor ce i se aduc, fapt indicat de Lucian Furnică în ”Noțiunea și importanța declarațiilor bănuitului, învinuitului și inculpatului”.⁵

În monografia sa ”Dreptul la un proces echitabil – garant al libertății individuale și siguranței persoanei” Constantin Olteanu, pe lângă garanțiile ce decurg din prevederile art. 6 al Convenției menționează și faptul că dreptul persoanei de a compărea personal în proces, deși nu este garantat ca atare prin Convenție, nu poate fi ignorat pentru asigurarea unui proces echitabil.⁶

Efectuând o analiză comparativă a manualului Drepturile Europene ale Omului: înaintarea unei cauze pe baza Convenției realizată de Luke Clements, Nula Mole, Alan Simmons,⁷ în raport cu lucrarea Ghidul specialistului în Convenția Europeană a drepturilor Omului⁸ realizată de Karen Reid, am constatat că în fapt prima lucrare analizează foarte vag problema judecării în lipsa inculpatului, fiind analizată situația de judecată în lipsa persoanei atât în cauze civile cât și cele penale, cu stabilirea că instanței îi revine obligația constatării unei renunțări echivoce de participare la proces, cu asigurarea garanțiilor pe măsura importanței. În schimb cea de a doua monografie efectuează o analiză mai minuțioasă a prezenței inculpatului în fața tribunalului, fiind date noțiuni generale în acest sens, condiții pentru renunțare de a participa la proces, cauzele de excludere de la participare și posibilitatea unei noi reaudieri pe fond. Foarte detaliat este analizată procedura informării asupra acuzației aduse, faptul că aceasta nu trebuie să cuprindă doar cauza ci și încadrarea juridică, pentru ca acuzatul să-și poată pregăti apărarea, acest fapt fiind necesar pentru respectarea echității procedurilor.

Trebuie relevat că fenomenul judecării cauzei în lipsa inculpatului este cercetat substanțial, iar în privința citării inculpatului, măsurilor procesuale de asigurarea a prezenței acestuia, precum aducerea silită sau anunțarea în căutarea, redeschiderea procesului penal după judecarea în lipsă, careva tratări teoretice nu au fost găsite.

⁴ Mihoci, V. Ascultarea învinuitului și inculpatului cu privire la fapte și învinuirea ce i se aduce - garanție a dreptului la apărare în procesul penal Român. Revista Națională de Drept, nr.7/iulie 2005. fila 21-24. ISSN 1811-0770

⁵ Furnică, L. Noțiunea și importanța declarațiilor bănuitului, învinuitului și inculpatului. Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria științe Socio-umanistice. Vol.I. Chișinău: 2006.683 p. (618-621p.)

⁶ Olteanu, C. Dreptul la un proces echitabil – garant al libertății individuale și siguranței persoanei. Revista Națională de Drept nr.6/2013. pag. 37-40. ISSN 1811-0770

⁷ Clements, L., Mole, N., Simmons, A. Drepturile Europene ale Omului: înaintarea unei cauze pe baza Convenției. Chișinău: Ed. Cartier juridic, 2005, 543 p. ISBN 9975-79-367-3

⁸ Reid, K. Ghidul specialistului în Convenția Europeană a drepturilor Omului. Chișinău: Editura Cartier Juridic, 2005. 669 p. (.83, 145, 178p.) ISBN 978-9975-79-395-7

Cel de-al doilea paragraf - *Analiza doctrinei din țările de peste hotare*, reprezintă o analiză a cercetărilor din țările de peste hotare legate de problema judecării în lipsa inculpatului, precum România, Federația Rusă, Franța, Statele Unite ale Americii. De asemenea s-a efectuat o analiză a reglementărilor tratatelor internaționale, referitoare la procedura de judecare în lipsă și asigurarea respectării drepturilor procesuale a inculpatului absent. În unele țări, de peste hotare, problema judecării cauzei în lipsa inculpatului absent la proces, este analizată mai detaliat, cu elucidarea unor probleme concrete sau soluții pe caz, cercetări pe marginea acțiunii procesuale de citare și asigurare a dreptului inculpatului de a participa la proces, cu existența unei practici prestabilite pe marginea redeschiderii procedurii după o judecare în lipsă și garantarea dreptului la apărare a inculpatului absent la proces.

În acest sens am putea menționa următoarele lucrări:

Ion Neagu în lucrarea "Drept procesual penal Tratat" menționează că referitor la prezența inculpatului la proces penal, în legea română se regăsesc dispoziții speciale, astfel încât citația urmează a fi înmănată acestuia cu trei zile înainte de proces, pentru ca să-și poată organiza apărarea.⁹

Nicolae Volonciu în lucrarea "Tratat de Procedură penală", indică doar în linii generale despre faptul că absența părților legal citate nu constituie în sine o împiedicare a judecării. Se menționează despre posibilitatea aducerii silite inițiale a inculpatului, în lipsa unei citări, precum și participarea obligatorie la proces a inculpatului care se află în stare de arest.¹⁰

Andrei Viorel Iugan, indică că în cazul în care se sustrage și nu este prezent în fața instanței de judecată, fuga inculpatului este un act prin care acesta renunță la prezența la proces, în acest caz nefiind obligatorie reluarea procedurii.¹¹

Corneliu Bîrsan abordează chestiunea privind judecarea cauzei în lipsa inculpatului prin prisma asigurării dreptului la apărare, reiterând obligația statului indiferent de situație de a asigura dreptul la apărare a inculpatului absent la proces.¹²

Lucian Stănescu concluzionează că nu există nici un impediment al efectuării urmăririi penale în lipsa inculpatului, și implicit al trimiterii sale în judecată în lipsă, cu condiția că s-au epuizat toate metodele de căutare criminalistică și de chemare legală în fața organului de

⁹ Neagu, I. Drept procesual penal. Tratat. București: Editura Global Lex, 2002. 885 pag. ISBN 973- 85116-5-8

¹⁰ Volonciu, N. Tratat de procedură penală. Partea specială. Vol. II. București: Editura Paiadeia, 1996. 513 pag. ISBN 973-9131-24-7

¹¹ Iugan, A.V. Redeschiderea procesului penal. București: Ed. Universul, 2016. pag.7, ISBN 978-606-673-777-7

¹² Bîrsan, C. Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole. Ediția 2-a. București: Editura C. H. Beck, 2010. p. 559, ISBN 978-973-115-676-7

urmărire penală, deoarece această fază a procesului penal este nepublică și lipsită de contradictorialitate.¹³

Boico E. N în publicația ”Realizarea principiului legalității în cadrul judecării cauzei penale în lipsa inculpatului”, indică că judecarea cauzei penale în lipsa inculpatului este o derogare de la regulile procesului penal care stabilesc participarea obligatorie a inculpatului în cadrul cercetării judecătorești. Autorul consideră că respectarea principiului legalității este o condiție obligatorie care urmează a fi respectată de către instanțele judecătorești, reieșind din faptul că însuși procedura de judecare a cauzei în lipsa inculpatului, este o derogare de la regulile generale.¹⁴

Cazacov Alexandr în lucrarea ”Cercetarea judecătorească în lipsa inculpatului”, definește judecarea cauzei în lipsa inculpatului ca un institut al procesului penal, ce implică judecarea cauzei în fond de către judecătorii și instanțe de apel în lipsa inculpatului, care se caracterizează prin existența unor derogări de la principiile și regulile generale ale procesului penal, și în consecință cu un set complex de trăsături distinctive în raport cu procedura generală de judecare a cauzei.¹⁵

Tukiev Aslan, consideră că judecarea cauzei în lipsă este admisibilă cu respectarea ordinii și condițiilor stabilite de lege, modalității speciale de investigare și judecare a cauzei penale, precum și a cercetării probelor, cu acordarea dreptului special inculpatului de contestare a hotărârii adoptate în lipsă.¹⁶

Rabțevici Olesea, indică că importanța judecării cauzei în lipsa inculpatului implică atenția atât a teoreticienilor cât și a practicienilor pe motiv că procedura dată implică respectarea la maxim a drepturilor inculpatului pe de o parte, iar pe de altă parte este respectarea intereselor publice și anume a înfăptuirii justiției, printre care se regăsește restabilirea echității sociale și respectarea drepturilor părții vătămate.¹⁷

¹³ Stănescu, L. Trimiterea în judecată a inculpatului în lipsă. Revista de drept penal a Asociației Române de Științe Penale. Anul XII, nr.1 ianuarie-martie. București, 2005. pag.117-121. ISSN 1223-0790

¹⁴ Бойко, Е.Н. Реализация принципа законности при заочном рассмотрении уголовных дел в суде первой инстанции. Articol publicat în Revista «Вестник ЮУрГУ», выпуск № 40, 2009. Серия «Право» выпуск 20. pag.21-23.ISSN 2412-0588

¹⁵ Казаков, А. А. Заочное судебное разбирательство уголовных дел. Автореферат диссертации по праву. Екатеринбург, 2009. [citat 23 ianuarie 2017] [Disponibil:http://lawtheses.com/zaochnoe-sudebnoe-razbiratelstvo-ugolovnyh-del/#ixzz4WZZI9uWob](http://lawtheses.com/zaochnoe-sudebnoe-razbiratelstvo-ugolovnyh-del/#ixzz4WZZI9uWob).

¹⁶ Тукиев, А. С. Проблемы Процессуальной Формы Заочного Уголовного Судопроизводства. Автореферат дисс. юрид. наук. Республика Казахстан Караганда, 2005. [citat 28 noiembrie 2017] [Disponibil:http://kalinovskiy-k.narod.ru/b/avtoref/rk/tukiev.htm](http://kalinovskiy-k.narod.ru/b/avtoref/rk/tukiev.htm) - 29 noiembrie 2017.

¹⁷ Рабцевич, О. Заочное судебное разбирательство по уголовным делам: в поисках компромисса между защитой публичных интересов и прав человека. Журнал Закон нр.1, январь 2011. pag.188-195. ISSN0869-4400

În urma cercetării lucrărilor științifice, am conchis că teoria procesual penală din țările de peste hotare comparativ cu cea din Republica Moldova, înregistrează analize detaliate a problemei judecării cauzei în lipsa inculpatului.

Capitolul II ”Condiții de fond la judecarea cauzei în lipsa inculpatului” este alcătuit din patru paragrafe. În acest capitol sunt analizate garanțiile procesuale pentru echitatea procedurii penale de judecare în absența inculpatului, asigurarea dreptului acestuia de a participa la proces, notificarea oficială cu privire la învinuirile aduse, drept premisă ce atestă înștiințarea acuzatului despre pornirea unei cauze penale în privința sa și obligația de a participa la proces, precum și garanțiile procesuale compensatorii de care dispune inculpatul ce nu a participat la proces.

Primul paragraf intitulat - *Generalități privind standardele procesuale obligatorii în cadrul judecării în lipsă*, descrie principiile dreptului la un proces echitabil, precum principiul contradictorialității, egalității armelor ajustate la judecarea în absența inculpatului. La examinarea cauzei penale în lipsa inculpatului regula determinantă ”de joc” constituie asigurarea respectării substanței dreptului la un proces echitabil. De asemenea este realizată o analiză sumară a garanțiilor enumerate la art.6 par.1) ce urmează a fi asigurate pe parcursul procesului penal în absența acuzatului, în vederea respectării dreptului la un proces echitabil.

Dreptul persoanei de a asista la judecată nu este prevăzut expres în Convenție nici măcar în materie penală, spre deosebire de legislația imensei majorități a statelor membre, însă a fost recunoscut de organele jurisdicționale instituite prin Convenție în anumite situații. Luând în calcul faptul că dreptul inculpatului de a fi prezent la judecată este recunoscut în Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice și că art. 6 § 3 din Convenție recunoaște celui acuzat „dreptul de a se apăra el însuși”, „dreptul de a interoga martorii” și „dreptul de a fi asistat gratuit de un interpret”, Curtea a dedus că prezența inculpatului este, în principiu, obligatorie la judecarea cauzei¹⁸.

În urma analizei principiilor și garanțiilor procesului echitabil, s-a conchis că este posibil, în anumite circumstanțe excepționale, de a admite ca un proces penal să se desfășoare în absența acuzatului sau a unei părți. Ar trebui, în acest caz, ca autoritățile, în pofida eforturilor lor, să fi fost incapabile să notifice persoanei interesate citația de înfățișare¹⁹ sau că această modalitate de acțiune să fi corespuns necesității unei administrări corecte a justiției. O parte poate renunța la

¹⁸ Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice adoptat și deschis spre semnare de Adunarea generală a Națiunilor Unite la 16 decembrie 1966.

¹⁹ *Colozza c. Italia*, nr. 9024/80, par.28, ECHR, din 12 februarie 1985. [citată 15 mai 2016] Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-100633>.

dreptul său de a se prezenta la audiere, dar numai în cazul când o asemenea renunțare este stabilită fără echivoc și „este asigurat un minimum de garanții corespunzătoare gravității sale”.²⁰

La examinarea cauzei penale în absența inculpatului realizarea principiului contradictorialității se manifestă în activitatea apărătorului, care urmează să folosească toate pârghiile posibile și să prezinte, de regulă fără acordul clientului absent, toate probele existente, care ar asigura o apărare eficientă, având un rol activ în cadrul procesului.

Contradictorialitatea nu trebuie înțeleasă strict ca o diferență de păreri expuse de părțile procesului ci și ca posibilitatea fiecărei părți de a-și manifesta punctul de vedere, de a-și susține și dovedi ipoteza cea mai avantajoasă pentru sine.²¹ Însă pentru a fi în măsură să procedeze astfel, partea trebuie să cunoască existența procesului, piesele dosarului, poziția celorlalte părți. Această obligație nu este realizată, pe deplin, în cazul în care acuzatul se eschivează de la organele de drept, iar cauza este remisă în instanța de judecată în lipsa acestuia.

Instanța de judecată urmează să stabilească vinovăția inculpatului doar în urma probelor cercetate, în pofida faptului că inculpatul este absent la proces și nu-și prezintă probele sale pe marginea neimplicării în comiterea infracțiunii, însă până când vinovăția acestuia nu va fi dovedită într-un proces contradictoriu, acesta se prezumă nevinovat.

Cel de al doilea paragraf este intitulat - *Cunoașterea învinuirii ca una din condițiile de fond la examinarea cauzei în prima instanță*, conținutul căruia implică analiza noțiunii de acuzație în materie penală. Potrivit jurisprudenței Curții Europene, în cazul când acest lucru este neclar sau este imposibil de stabilit data la care acuzația este adusă la cunoștință suspectului, examinarea începe de la data la care situația acuzatului a fost afectată în mod grav ca urmare a bănuielii apărute împotriva lui. Determinarea momentului din care se poate vorbi de o acuzație în materie penală prezintă importanță întrucât din acel moment este garantat dreptul de acces la o instanță.²² De asemenea sunt cercetate criteriile pentru stabilirea dacă o anumită procedură intră în domeniul penal al art. 6, potrivit jurisprudenței Curții Europene, și anume: calificarea din dreptul intern al statului în cauză, natura faptei incriminate și natura și gradul de severitate al sancțiunii, aceste trei criterii fiind alternative.²³ În urma analizei hotărârilor Curții Europene referitoare la legătura causală între cunoașterea învinuirii și judecarea în lipsă, precum *Coniac vs România*, s-a stabilit că de principiu un acuzat nu poate fi judecat în lipsa sa din moment ce

²⁰ *Poitrimol c. Franța*, nr. 14032/88, par. 31, ECHR, din 23 noiembrie 1993. [citată 15 mai 2016] Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-94588>.

²¹ Înalta Curte de Casație și Justiție. Decizia nr. 3245 din 05 octombrie 2004, în Buletinul Casației nr. 1/2005. p. 56. ISSN 1584-8590

²² *Reinhardt și Slimane-Kaid vs Franța*, par. 93, ECHR, din 31 martie 1998. [citată 20 august 2018] Disponibil: [//hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58149](http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58149).

²³ *Engel vs Olanda*, par.35, ECHR, din 08 iunie 1976. [citată 04 februarie 2017] Disponibil: [//hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57478](http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57478).

acestui nu i-a fost adus la cunoștință în mod oficial faptul pornirii unei cauze penale în privința sa, precum și învinuirile ce i se aduc, astfel acesta fiind privat de dreptul la apărare și un proces echitabil.²⁴ Totuși pornind de la relativitatea dreptului de a participa la examinarea propriei cauze, îndeosebi când persoana se eschivează de la proces, punerea sub învinuire în lipsa persoanei este o abordare în contextul standardelor europene.

Înștiințarea acuzatului referitor la învinuirea adusă, include și informarea acestuia cu privire la încadrarea juridică corectă a faptei sale, astfel încât în cazul dacă acesta va fi judecat în lipsă, să cunoască elementele de fapt și drept a faptei pentru care a fost condamnat. În mod firesc în cazul când punerea sub învinuire va fi realizată în lipsa persoanei, informația respectivă va fi pusă la dispoziția apărătorului.

Prin pornirea unei acțiuni penale în privința unui acuzat ce nu este înștiințat în mod legal despre acest fapt, se creează acestuia condiția de imposibilitate de a prezenta argumentele și probele sale pe marginea învinuirii înaintate care ar putea fi ulterior reținute și cercetate de către instanța de judecată în cazul dacă cauza va fi examinată în lipsa acestuia pentru a forma o opinie imparțială pe marginea învinuirii aduse la caz.

Totodată se consideră că de principiu un acuzat nu poate fi judecat în lipsa sa din moment ce acestuia nu i-a fost adus la cunoștință în mod oficial faptul pornirii unei cauze penale în privința sa, precum și învinuirile ce i se aduc, astfel acesta fiind privat de dreptul la apărare și un proces echitabil.

Penultimul paragraf, al treilea, denumit - *Relativitatea dreptului de a participa la judecarea propriei cauze*, reflectă importanța participării inculpatului la proces și relativitatea dreptului acestuia de a se prezenta în fața instanței, Mircea Bădilă indicând că în urma ascultării inculpatului poate fi stabilit mobilul ce l-a determinat pe inculpat la comiterea faptei penale, felul în care acesta a conceput și săvârșit fapta penală.²⁵

Curtea Europeană a decis că statele au obligația de a depune diligențe rezonabile pentru a verifica, în cazul absenței acuzatului, motivul neprezentării acestuia în fața magistraților, putând exista o violare a art. 6 și atunci când statele l-au judecat pe inculpat în contumacie, crezând că acesta a fugit, fără a verifica veridicitatea ipotezei date.²⁶

A fost analizat faptul că un acuzat trebuie să poată participa în mod efectiv la proceduri pentru a prezenta argumentele și dovezile sale în fața magistraților. Totuși acest drept este unul

²⁴ *Coniac vs România*, ECHR, din 06 octombrie 2015. [citată 13 noiembrie 2017] Disponibil: <https://legeaz.net/monitorul-oficial-281-2016/hotarare-cedo-coniac-vs-romania>.

²⁵ Bădilă, M. Cunoașterea inculpatului în vederea ascultării în instanță. În Revista de drept penal a Asociației Române de Științe Penale. Anul VII, nr.4 octombrie – decembrie. București, 2000. pag.105-106. ISSN 1223-0790

²⁶ *Medenica c. Elveția*, par.53-58, ECHR, din 14 iunie 2001. [citată 28 iunie 2016] Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-59518>.

relativ și în cazul când inculpatul prin acțiunile sale de dezinteres față de participarea la procesul penal în cadrul căruia este implicat, atentează asupra drepturilor celorlalți participanți implicați, precum și scopului de înlăptuire a justiției, se atestă posibilitatea realizării cercetării judecătorești și a examinării cauzei în fond în lipsa acestuia.

Judecarea cauzei în lipsa inculpatului în cadrul cercetării a fost evaluat, în funcție de scopul social și de rolul lor juridic în sistemul de justiție penală din Republica Moldova. În primul rând din poziția părții acuzării și a statului judecarea în lipsă ar putea fi apreciat ca un instrument de realizare a principiului inevitabilității liberării de răspundere penală a persoanelor ce se eschivează de la organele de drept.

În al doilea rând, procesul în lipsă poate fi privit din punctul de vedere al apărării ca o modalitate de a realiza indirect dreptul său la apărare. Semnificația judecării în lipsă în acest caz constă în posibilitatea inculpatului, care consideră că acuzația împotriva sa este ilegală și/sau neîntemeiată, de a-și realiza dreptul la apărare de la distanță, prin apărătorul său, și a încerca să-și dovedească nevinovăția în loc să se ascundă de autorități.

Judecarea cauzei în lipsa inculpatului aduce atingere directă atât drepturilor inculpatului, astfel încât acesta trebuie să dispună de posibilitatea participării la proces, să se apere personal sau prin intermediul unui avocat, cât și partea vătămată este interesată să fie pedepsită persoana culpabilă, iar sentința să fie pusă în executare.

A fost analizat și cazul particular specific situației politice din Republica Moldova, precum este situația regiunii transnistrene, astfel practica ridică semne de întrebare despre imposibilitatea asigurării dreptului de a participa la procesul penal a inculpatului care pe parcursul examinării în fond este arestat de către organele neconstituționale nistrene, sau execută pedeapsa cu închisoarea în penitenciarele din regiunea transnistreană, regiune separatistă asupra căreia Republica Moldova nu deține control, cel puțin de la sfârșitul anului 1991. Pe acest teritoriu funcționează instituții neconstituționale, incluzând structuri armate și de poliție, stare de fapt reținută de Curtea Europeană în cauza *Ilașcu și alții contra Moldovei și Rusiei*.²⁷

În condițiile referitor la judecarea cauzelor penale cu inculpații care sunt arestați în stînga Nistrului și imposibilitatea asigurării dreptului de participare a acestora la proces, se atestă că este obligația pozitivă a autorităților din Republica Moldova, de a întreprinde acțiuni pozitive în vederea asigurării și respectării drepturilor persoanei ce au statut de inculpați în cauzele penale ce se examinează de către instanțe, însă din motivele politice se atestă imposibilitatea asigurării prezenței acestora în cadrul ședințelor de judecată.

²⁷ *Ilașcu și alții contra Moldovei și Rusiei*, ECHR din 08 iulie 2004. [citată 10 septembrie 2018] Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-112650>.

Ultimul, al patrulea paragraf, intitulat - *Garanții procesuale compensatorii la judecarea cauzei în lipsa inculpatului*, implică analiza a trei instituții, care constituie garanții procesuale ce ar asigura echitatea procesului în cazul judecării în lipsa inculpatului, și anume: dreptul la apărător, redeschiderea procesului penal și repunerea în termenul de apel. S-a stabilit că în teorie și în legislație nu se găsesc careva noțiuni ale garanțiilor compensatorii, însă Curtea Europeană în practica sa operează cu termenul dat, astfel în cauza *Valdhuter împotriva României*, a menționat necesitatea stabilirii existenței elementelor compensatorii, în special garanții procedurale solide, suficiente pentru a contrabalansa dificultățile cauzate apărării ca urmare a admiterii unei astfel de probe și pentru a asigura echitatea procedurii în ansamblul său.²⁸

În cauza *Bimer SA vs Moldova*, Curtea a menționat că existența sau lipsa clauzelor compensatorii în legislația relevantă poate fi un factor important la aprecierea faptului dacă măsura contestată respectă echilibrul just necesar și, în special, dacă aceasta impune reclamantului o sarcină disproporționată.²⁹

Legea procesual penală a Republicii Moldova, în calitate de garanție compensatorie, prescrie că în cazul lipsei inculpatului de la procesul penal și adoptarea unei decizii de judecare a cauzei în lipsa acestuia, organelor de drept potrivit art.321 CPP le revine obligația de a asigura reprezentarea intereselor pe parcursul procesului de către un apărător acordat din contul statutului, sau a apărătorului ales de acesta. Chiar și în cazul dacă inculpatul la etapa inițială a procesului penal a renunțat la apărător acest renunț fiind admis de instanță, iar ulterior se eschivează de la prezentarea la proces, instanței îi revine obligația de a desemna un avocat. Nerespectarea dreptului la asistență juridică nu poate fi compensată cu alte protecții procesuale, cum ar fi asistența ulterioară a unui avocat sau natura contradictorie a procedurilor ulterioare, or se relevă necesitatea executării stricte a obligației de asigurare cu apărător a inculpatului la etapa inițială a urmăririi penale, în vederea evitării ulterioare a colapsurilor procesuale în cazul eschivării acestuia de la prezentarea la judecarea cauzei. Instanța de judecată va fi în imposibilitate de a admite declarațiile inculpatului, și probele colectate de organul de urmărire penală în cazul judecării în lipsa inculpatului, pe motivul neantrenării în cadrul acțiunilor procesuale a avocatului, or aceasta constituie o ingerință în echitatea procesului.

²⁸ *Valdhuter împotriva României*, ECHR din 27 iunie 2017. [citat 18 ianuarie 2019] Disponibil:http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-183006_

²⁹ *Bimer SA vs Moldova*. ECHR, din 10 iulie 2007. [citat 18 ianuarie 2019] Disponibil:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-112740>.

Conform CtEDO, asistența juridică trebuie să fie efectivă, iar statul are obligația să-i asigure avocatului informația necesară pentru organizarea unei apărări corespunzătoare³⁰. Dacă un anumit avocat este inefficient, statul este obligat să-i asigure bănuितului un alt avocat³¹, se relevă obligația pozitivă a statului în vederea asigurării acesteia în cazul judecării în lipsa inculpatului, în vederea evitării constatării ulterioare a unor ingerințe în drepturile acuzatului prin acordarea unei apărări inefficiente. Cu toate acestea, Curtea a fost reticentă față de faptul de a face responsabile statele pentru eșecurile avocaților care, fiind membri ai unor profesii independente și liberale, ar trebui să se organizeze ei înșiși. CtEDO a constatat în mod frecvent că: Un stat nu poate fi responsabil pentru orice deficiență din partea unui avocat numit cu scopul acordării asistenței juridice... (Statelor li se) cere să intervină doar atunci când eșecul apărării de a acorda asistență efectivă este evident sau este adus la cunoștință într-o măsură suficientă.³²

O altă garanție compensatorie analizată în conținutul tezei este procedura rejudecării după o examinare în lipsa inculpatului, scopul reglementării căreia este garantarea dreptului persoanei la un proces echitabil, cu respectarea dreptului la apărare, care atestă posibilitatea persoanei condamnată în lipsă să fie audiată, de a fi interogați martori, de a se administra probe în apărare cu privire la starea de fapt cât și în circumstanțiere, asigurându-se în același timp respectarea tuturor principiilor care guvernează procesul penal într-un stat de drept. Rejudecarea are ca finalitate oferirea posibilității celui condamnat să își exercite dreptul la apărare și în același timp să beneficieze de un proces penal care să respecte principiul contradictorialității și principiul aflării adevărului, ce poate primi consistență prin datele și elementele noi pe care cel care solicită rejudecarea le poate prezenta organelor judiciare, date și informații care pot releva aspecte noi cu privire la starea de fapt și activitatea infracțională care a făcut obiectul cauzei. Procedura rejudecării unei cauze a unui condamnat judecat în lipsă este o procedură necesară, care vine să asigure existența unui proces echitabil pentru fiecare persoană, însă această procedură nu trebuie utilizată în mod automat și nici ca o consecință a atitudinii culpabile sau abuzive a inculpatului, ci este necesar ca aplicabilitatea sa să fie analizată de instanță în cadrul unei proceduri contradictorii și conforme cerințelor unui proces echitabil.

Altă garanție compensatorie care survine în cazul judecării în lipsa inculpatului este apelul peste termen, reglementat în art. 404 CPP al RM, fiind indicat că participantul la proces care a lipsit atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre adoptarea

³⁰ *Ocalan vs Turcia*, nr. 46221/99, par.146, ECHR din 12 mai 2005. [citată 24 februarie 2017] Disponibil:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-182659>.

³¹ *Artico vs Italia*, nr. 6694/74, par.33, ECHR din 13 mai 1980. [citată 29 aprilie 2017] Disponibil:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57424>.

³² *Orlov vs Rusia*, nr.29653/04, par. 108, ECHR din 21 iunie 2011. [citată 29 noiembrie 2016] Disponibil:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-105273>.

sentinței poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Capitolul III cu genericul ”**Condiții de formă la judecarea cauzei în lipsa inculpatului**”, este împărțit în patru paragrafe. Acesta presupune analiza acțiunilor procesuale ce urmează a fi realizate de către organele de drept pentru asigurarea prezenței inculpatului la proces și adoptarea unei decizii legale de judecare în lipsa sa, precum înștiințarea legală, acțiunile necesare de realizat în cazul refuzului intenționat a inculpatului de a se prezenta la proces sau eschivării acestuia, fiind efectuată și un studiu al excepțiilor stabilite de legea procesual penală de la regula judecării cauzei cu participarea inculpatului.

Primul paragraf intitulat - *Citarea ca o condiție procesuală obligatorie*, examinează procedura de citare pentru termenul de judecată, or Mihaela Laura Pamfil, indică că nu se poate vorbi de contradictorialitate în condițiile în care părțile nu sunt prezente la proces.³³ Astfel sunt analizate condițiile, locul și modul de citare a inculpatului, conținutul citației cu elucidarea erorilor judiciare apărute în practică în acest sens. S-a menționat faptul că importanța instituției citării rezidă din faptul că procedura dată urmărește ca acuzatul să aibă cunoștință în mod efectiv de acțiunile procesuale care se desfășoară în privința sa și să poată decide în mod voluntar dacă dorește sau nu să participe la acesta. Lipsa citării legale a inculpatului la proces, constituie o încălcare a drepturilor acestuia, care îl privează de posibilitatea participării la proces, de a se apăra și prezenta probele sale pe marginea învinuirii aduse, iar o atare eroare nu poate fi compensată prin asigurarea acestuia cu un apărător care îi va reprezenta interesele.

Indiferent de sistemul de drept al entităților, fiecare stat în legislația sa reglementează instituția citării, dat fiind faptul că scopul acesteia implică asigurarea prezenței inculpatului în vederea garantării drepturilor acestuia la un proces echitabil, doar că modul de tratare a acestei instituții diferențiază de la un stat la altul.

Judecarea cauzei în lipsa unui inculpat în privința căruia procedura de citare nu a fost realizată în modul stabilit de lege este, în opinia noastră o ilegalitate, deoarece ar putea duce la imposibilitatea punerii în executare a hotărârii judecătorești și anularea deciziei adoptate. Se deduce că legea cere încunoștințarea efectivă și nu formală a părților cu privire la termenele fixate de organele de urmărire penală sau instanțele de judecată, în vederea îndeplinirii actelor procedurale legale; de altfel, este necesar să se asigure persoanei citate posibilitatea reală de a lua cunoștință de citație, cu toate datele pe care aceasta trebuie să le conțină. Așadar, procesul este viciat dacă la dosar nu există dovada înștiințării efective a părții interesate cu privire la

³³ Pamfil, M.L. Apel. Citare. În Revista de drept penal a Asociației Române de Științe Penale. Anul XII, nr.4 octombrie –decembrie. București, 2005, pag.56-65. ISSN 1223-0790

termenul fixat pentru judecată, pentru că numai în acest sens poate fi înțeles dreptul oricărui acuzat de a beneficia de timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării sale, nefiind permisă nici o îngărădire în exercițiul acestui drept, drept consacrat de art.6 paragraf 1 și paragraf 3 din Convenția Europeană.

Cel de al doilea paragraf denumit *Măsurile procesuale aplicate ulterior citării* – analizează acțiunile procesuale de aducere silită și anunțare în căutare ce urmează a fi dispuse de către instanța de judecată ulterior realizării procedurii de citare a inculpatului. S-a menționat că aducerea silită și anunțarea în căutare sunt măsuri procesuale suplimentare dispuse de către instanța de judecată în vederea asigurării prezenței inculpatului la proces și disciplinării față de obligația sa de a se prezenta în fața organului de drept, după citarea legală a acestuia, care oferă posibilitatea adoptării unei decizii legale la caz pe marginea judecării cauzei în lipsa inculpatului. Aducerea silită ca măsură de constrângere, este utilizată pentru a asigura îndeplinirea obligațiilor procedurale de către participanții la procesul penal, precum și un mijloc de influență în desfășurarea acțiunilor procedurale și de investigație pentru a asigura buna lor funcționare.

Prezentul paragraf conține expunerea pe marginea modului de aplicare potrivit unei practici judiciare prestabilite a instituțiilor aducerii silite și anunțării în căutare. Astfel, inițial inculpatul se citează de către instanța de judecată la adresele indicate în actele cauzei penale, iar ulterior în cazul neînmânării citației, în funcție de motivul indicat pentru nerecepționarea citației, prin încheiere se dispune aducerea silită a acestuia care se remite organelor de poliție din raza de domiciliu a acestuia pentru executare, sau obligarea acuzatorului de stat de a prezenta instanței informații cu privire la domiciliul acestuia potrivit Registrului de Evidență a Populației. În cazul în care parvine informația privind imposibilitatea executării încheierii de aducere silită de către organele de poliție, acuzatorul de stat prezintă instanței de judecată în cazul dacă dispune probe suplimentare pe marginea eschivării acuzatului, după care înaintează demers de anunțare a acestuia în căutare cu stabilirea unei măsuri preventive privative sau nu de libertate în funcție de gravitatea infracțiunii pentru care acesta este învinuit. În cel mai des caz dacă inculpatul este învinuit în comiterea unei infracțiuni cu un pericol social sporit în privința acestuia se aplică și măsură privativă de libertate, însă dacă este învinuit în comiterea unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave, se aplică o măsură non privativă de libertate. În cazul adoptării deciziei de anunțare în căutare a inculpatului, încheierea judecătorească se remite organelor afacerilor interne pentru executare, căruia la rândul său îi revine obligația de a remite instanței informația privind pornirea dosarului de căutare, după care instanța adoptă decizia de judecare în lipsă și purcede la examinarea cauzei în fond.

Penultimul paragraf, al treilea, denumit - *Procedura de constatare a eschivării de la procesul penal* – presupune analiza criteriilor ce stau la baza adoptării deciziei de către instanța de judecată privind judecarea cauzei în lipsa inculpatului prin prisma prevederilor legale. Potrivit preambulului Rezoluției nr. 75(11) privind criteriile ce urmează a fi respectate în cadrul procedurilor de judecare a cauzei în lipsa inculpatului, s-a reiterat că prezența învinutului la procesul său este de o importanță vitală, pentru ca să se pronunțe atât asupra dreptului său de a fi ascultat, cât și asupra necesității de a stabili faptele și, adoptarea unei sentințe legale la caz; derogările în acest sens ar trebui să fie admise numai în cazuri excepționale.³⁴

În urma analizei prevederilor legale a Federației Ruse și României referitoare la judecarea cauzei în lipsa inculpatului, s-a stabilit că legislația tuturor statelor admite judecarea cauzei în lipsa persoanei, cu sau fără acordul acestuia reieșind din gravitatea faptei penale, cu respectarea dreptului la apărare și altor garanții procesuale stabilite de lege în acest sens.

Cercetarea judecătorească în lipsa inculpatului nu contravine principiului contradictorialității și asigurării dreptului la apărare a acestuia, însă implică dificultăți în realizarea principiilor date în cadrul procesului penal. În cadrul lucrării am concluzionat că pentru adoptarea decizie de examinare în lipsă instanța urmează să se conducă de următoarele prezumții: că inculpatul nu dispune de careva motive verosimile și întemeiate pentru a înainta recuz și că acesta la momentul comiterii infracțiunii a fost responsabil, iar pe parcurs nu s-a îmbolnăvit de careva boli psihice ce creează imposibilitatea stabilirii unei pedepse.

Pentru adoptarea deciziei de judecare în lipsă urmează a fi luate în considerație următoarele condiții: eschivarea intenționată a inculpatului; faptul că acesta nu a fost atras la răspundere penală pentru aceeași faptă; posibilitatea soluționării fondului cazului în lipsa inculpatului și ascultării poziției acestuia; cererea părților de examinare a cauzei în lipsă; realizarea de către organelor competente a măsurilor necesare și reale pentru asigurarea prezenței inculpatului la proces; participarea obligatorie a apărătorului la proces.

A fost analizată și opinia lui T. Trubnicov, despre lipsa unei proceduri de judecare a cauzei în lipsa inculpatului ca o procedură separată și necesitatea reglementării judecării cauzei în lipsa inculpatului într-o procedură separată a legislației procesual penale ruse.³⁵ Am opinat pentru faptul că aceasta este o procedură independentă în cadrul procesului penal, care are rolul său și nu poate fi atribuită la categoria procedurilor cu un grad sporit de garanții procesuale, deoarece

³⁴ Rezoluția nr. 75(11) din 21 mai 1975 a Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei. [citat 29 ianuarie 2018] Disponibil:<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804f7581>.

³⁵ Трубников, Т.В. Рассмотрение дела в отсутствие подсудимого в системе упрощенных судебных уголовно-процессуальных производств РФ. În revista Вестник Томского государственного университета, 2008. nr. 315. pag. 127 – 133. ISSN 1561-803X

inculpatul intenționat se eschivează de la proces, dar nici la categoria procedurilor simplificate, deoarece în cazul dat s-ar tinde spre examinarea superficială și într-un termen rapid a cauzei, implicând unele încălcări în drepturile inculpatului absent la proces.

În urma cercetării realizate s-a concluzionat că dreptul de a participa la proces se tratează ca unul relativ și poate fi restrâns în următoarele circumstanțe:

- Limitarea dreptului de a participa la proces în cazurile când acuzatul întrerupe procedurile judecătorești în așa măsură încât instanța consideră imposibilă continuarea procesului în prezența acestuia. Inculpatul poate fi exclus temporar de la desfășurarea procesului dacă prezența sa încalcă dreptul victimei la viață privată. Ori, asemenea restricții au scopul de a preveni intimidarea și re-traumatizarea victimei prin implicarea acesteia la o confruntare cu acuzatul și reieșind din balansarea drepturilor inculpatului cu cele ale victimei.
- Judecarea cauzei în lipsa inculpatului dacă renunță de dreptul său, dar în cazul dat renunțul trebuie să fie neechivoc și să conțină o protecție minimă ce să reflecte semnificația ei.³⁶

În cazul în care inculpatul refuză să participe la ședințele de judecată, anterior luării deciziei de amânare a ședinței de judecată sau a deciziei de a examina cauza în absența inculpatului, instanța de judecată urmează să examineze fiecare situație în parte, în special:

- Motivul refuzului de a participa la ședințele instanței de judecată – drept motiv poate servi voința inculpatului de a nu-și exercita drepturile sale procesuale, în același timp, refuzul inculpatului poate fi motivat de intenția de a protesta împotriva unor pretinse încălcări a drepturilor sale. În acest caz, refuzul inculpatului este determinat nu de voința de a nu participa la proces, ci de pretinsa neexecutare a obligațiilor statului.
- Importanța participării inculpatului la proces – trebuie să se aprecieze dacă participarea inculpatului este imperativă, întru asigurarea dreptului acestuia la un proces echitabil;
- Aspectul încălcării drepturilor altor participanți la proces prin absența inculpatului – obligativitatea prezenței inculpatului la proces urmează a fi apreciată și în contextul asigurării respectării drepturilor procesuale a celorlalți participanți la proces;

După analiza problemelor ce se ridică în practică s-a stabilit că ordinea de judecată în absența inculpatului trebuie, să fie supusă unor modificări și ar trebui să urmărească următoarele obiective:

- excluderea simplificării excesive a procedurilor desfășurate în lipsă, prin cercetarea superficială a probelor și formarea concluziei de vinovăție prin simpla eschivare a inculpatului;

³⁶ *Poitrimol c. Franța*, nr. 14032/88, par. 31, ECHR, din 23 noiembrie 1993. [citat 15 mai 2016] Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-94588>.

- luarea în considerare a comportamentului inculpatului atunci când se decide cu privire la amploarea pedepsei și la recuperarea costurilor legale. Formarea unui sistem pentru executarea sentințelor în absență în partea privării de libertate și încasarea prejudiciilor;
- introducerea unei proceduri clare de anulare a sentinței adoptate în lipsa inculpatului.

Ultimul, al patrulea paragraf, intitulat - *Modalități de judecare a cauzei în lipsa inculpatului*, presupune analiza excepțiilor deduse din legea internă de la regula generală că judecarea cauzei se realizează cu participarea inculpatului, și anume:

- Judecarea cauzei la cerere - pentru judecarea cauzei în lipsa inculpatului, la cererea acestuia pot fi elucidate următoarele condiții: existența unei cauze penale privind comiterea unei infracțiuni ușoare; cererea inculpatului privind judecarea cauzei penale în lipsa sa și participarea obligatorie a avocatului. Concomitent cererea urmează să corespundă următoarelor cerințe: aceasta urmează să consimtă liberul simț al inculpatului privind judecarea cauzei în lipsa sa, și nu trebuie să fie luată sub influența organului de urmărire penală sau a instanței; cererea nu poate fi adresată instanței la orice etapă a cercetării judecătorești. Considerăm că legiuitorul urmează să stabilească un termen procedural până la care cererea poate fi adresată instanței, or necesitatea instituirii unei atare reglementări rezultă din disciplinarea părților, modul de stabilire a ordinii cercetării judecătorești.

În special în practica internă modalitatea dată de judecare a cauzei nu ridică semne de întrebare deoarece persistă cererea inculpatului, care prezumă acordul liber al acestuia și realizarea consecințelor pentru neparticiparea sa la proces prin privarea de unele garanții procesuale.

- În cazul eschivării. Urmează a fi relevat că legea admite judecarea cauzei în lipsa inculpatului dacă acesta cunoaște despre intentarea și examinarea unei cauze penale însă în mod intenționat refuză de a se prezenta la proces. Punctul de reper pentru aplicarea prevederilor pornește de la faptul că instanța trebuie să dețină probe confirmative ce atestă citarea legală, cunoașterea de către inculpat a judecării unei cauze penale pe numele său, or instanța din simpla neprezentare a inculpatului la ședință nu poate judeca cauza în lipsa acestuia pe motiv de eschivare.

Drept condiții pentru adoptarea deciziei de judecare a cauzei în lipsa inculpatului, am putea menționa următoarele: existența unei cauze penale pe rolul instanței de judecată; absența inculpatului la proces; întreprinderea tuturor măsurilor posibile de înștiințare a inculpatului; demersul acuzatorului de stat de anunțare în căutare, precum și solicitarea unei părți de examinare a cauzei în lipsa inculpatului; participarea obligatorie a avocatului. În cazul când nu

este respectată una din condițiile elucidate, se prezumă că decizia instanței de judecare a cauzei în lipsa inculpatului este contrară legii și implică ingerințe în drepturile inculpatului.

- Când inculpatul arestat refuză să fie adus în instanță și acest refuz este confirmat de apărătorul lui sau a administrației instituției de detenție a acestuia. Astfel legea admite judecarea cauzei în lipsa inculpatului când acesta, fiind în stare de arest, refuză să fie adus în instanță pentru judecarea cauzei și refuzul lui este confirmat și de apărătorul lui sau a administrației instituției de detenție a acestuia.

Posibilitatea judecării cauzei în lipsa inculpatului, când acesta refuză să fie escortat, este criticată de către Trofimova Elena, drept neîntemeiată, care contravine principiului publicității, or voința acestuia privind participarea la proces nu trebuie să fie un factor decizional. Participarea inculpatului la proces este o garanție a obiectivității cercetării judecătorești, precum și evitarea ulterioară a unor plângeri neîntemeiate a inculpatului privind încălcarea dreptului la apărare. Partea vătămată, nu dispune de dreptul de a refuza în participare în cadrul procesului, iar acordarea unui atare drept inculpatului contravine principiului contradictorialității. Acest comportament al acuzatului, denotă lipsa de respect față de instanță.³⁷ Se atestă că refuzul inculpatului de a se prezenta la proces în cele mai dese cazuri implică dificultăți pentru instanță, prin amânarea judecării cauzei, iar în cazul când sunt prezenți martorii și părțile vătămate ca rezultat se formează și opinia privind lipsa acestora de încredere față de instanță, dat fiind că acordă prioritate comportamentului abuziv al inculpatului față de modul de înfăptuire a justiției și obligației de a participa la proces, precum și o eventuală neprezentare a acestora la ulterioarele ședințe de judecată, care implică alte acțiuni procesuale necesare de întreprins.

- Este eliberat de la prezența în sală pe motiv de disciplină. Modalitatea dată de judecare a cauzei în lipsa inculpatului, nu este stipulată în cadrul normei procesual penale ce reglementează participarea inculpatului la proces și condițiile legale pentru judecarea cauzei în lipsa acestuia. În fapt aceasta implică o sancțiune ce se aplică inculpatului pentru nerespectarea ordinii și solemnității în proces din partea acestuia și a curma comportamentului abuziv al lui manifestat prin lipsa de respect față de instanță fiind stipulată în norma legală ce reglementează măsurile care se iau față de cei ce încalcă ordinea ședinței de judecată.

³⁷ Трофимова, Е. Заочное судебное разбирательство уголовных дел: нормативное регулирование и практика применения. Воронеж 2009. [citată 10 august 2018] Disponibil: <http://lawtheses.com/zaочноe-sudebnoe-razbiratelstvo-ugolovnyh-del-normativnoe-regulirovanie-i-praktika-primeneniya#ixzz5Nn7dN6x9>. [citată 10 august 2018]

Ig. Dolea, indică că față de inculpat nu se aplică o altă sancțiune disciplinară decât atenționarea asupra necesității respectării disciplinei, care este o măsură de prevenție decât o sancțiune procesuală.³⁸

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a statuat că pentru buna administrare a justiției ordinea și solemnitatea ședinței de judecată constituie elemente definitorii ale procedurii judiciare. Nerespectarea flagrantă de către inculpat a normelor elementare de conduită adecvată nu poate și nu trebuie să fie tolerată.³⁹ Potrivit art. 63 alin. (1) și (2) al Statutului Curții Penale Internaționale, stabilește că dacă acuzatul, prezent în fața Curții, tulbură continuu desfășurarea procesului, Camera de primă instanță poate ordona evacuarea acestuia din sala de ședință, având grijă ca acesta să urmărească procesul și să dea instrucțiuni avocatului său.⁴⁰

Respectiv îndepărtarea inculpatului din sală constituie o sancțiune pentru nerespectarea ordinii procesului prin nesupunerea prevederilor legale și urmează a fi tratată ca o sancțiune datorată culpei acestuia. În atare condiții instanța de judecată trebuie să acorde prioritate principiului oficialității și necesității înfăptuirii justiției, decât posibilității asigurării prezenței în persoană a inculpatului la proces și accesul liber la justiție, prin realizarea unor acțiuni de către acesta de împiedicare în desfășurarea justiției și lipsă de respect. Temei pentru îndepărtarea inculpatului din sala de ședințe urmează să servească încălcarea repetată de către acesta a disciplinei și refuzului de a se supune deciziei instanței, cu condiția că anterior acesta a fost preîntâmpinat referitor la inacceptabilitatea unui astfel de comportament pe parcursul procesului și consecințele ce pot surveni. Judecarea cauzei în lipsa inculpatului în cazul când acesta este îndepărtat de la proces se află în legătură cauzală directă cu comportamentul abuziv și agresiv al acestuia, care în mod intenționat induce la încălcarea ordinii în cadrul ședinței și manifestă lipsa de respect față de instanță și ceilalți participanți la proces, instanței de judecată revenindu-i obligația de aplicare corectă a prevederilor ce prescriu sancționarea acestuia prin privarea de dreptul participării la proces.

- Audierea unui inculpat în lipsa celui alt. Se admite numai la cererea părților, în baza unei încheieri motivate, când aceasta este necesar pentru stabilirea adevărului. Urmează a fi relevat că o atare situație se atestă destul de rar în practică.

Situația dată diferă de cele menționate supra, deoarece în cazul dat absența inculpatului la proces este reglementată expres prin lege fiind admisibilă pentru realizarea unor acțiuni

³⁸ Dolea, I. Comentariu aplicativ al Codului de Procedură Penal. Chișinău: Cartea Juridică, 2016. p. 761 ISBN 978-9975-3111-3-7.

³⁹ Ananyev vs Federația Rusă, par. 44, ECHR, din 30 iulie 2009. [citată 12 septembrie 2016] Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-150432>.

⁴⁰ Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale, adoptat la 17 iulie 1998, ratificat de către RM prin Legea nr. 212 din 09.09.2010, publicată în MO nr. 190 la 29 septembrie 2010

procesuale de către instanță, iar voința inculpatului la caz, nu este luată în considerație, astfel încât acesta urmează să se supună deciziei instanței. În cazul dat absența inculpatului la proces are un caracter semnificativ, și implică constrângeri minore a drepturilor sale, or acesta nu este privat de dreptul de a cere audierea participanților la proces, a prezenta probe, nu este exclus de la participarea la procedura acordării întrebărilor, de a participa în dezbateri. Această situație nu se încadrează în cazul celor menționate supra privind existența unor excepții de la principiile și condițiile generale ale procesului care au loc în cadrul judecării cauzei în lipsă, din care motive această absență temporară a inculpatului nu este suficientă pentru a o califica ca judecare pură a cauzei în lipsa inculpatului.

În urma analizei temei abordate am constatat că judecarea cauzei în lipsa inculpatului persistă o perioadă îndelungată de timp, însă atât de către teoreticieni cât și practicieni problemei date nu îi este acordată o importanță vagă și nu a fost cercetată în cadrul procesului penal, în pofida faptului că datorită complexității și ambiguității sale, implică multe consecințe și semne de întrebare.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În urma analizei temei abordate se poate de constatat că judecarea în lipsa inculpatului, este o instituție caracteristică procedurii penale, totuși din cauza complexității sale creează probleme în activitatea judecătorească. În aspect teoretic problema dată nu a fost analizată de către doctrina națională, chiar dacă actualmente se atestă un flux ascendent de judecare în lipsa inculpatului. Obiectivele lucrării au fost axate pe analiza particularităților de judecare în lipsa inculpatului, accentul fiind pus pe judecata în prima instanță. Totuși, pentru asigurarea unei cercetări complexe, tangențial au fost examinate aspecte ale urmăririi penale și ale apelului, acestea nefiind incluse în obiective. De asemenea am constatat că judecarea cauzei în lipsa inculpatului persistă o perioadă îndelungată de timp, însă atât de către teoreticieni cât și practicieni problemei date nu îi este acordată o importanță vagă, în pofida faptului că implică multe consecințe și semne de întrebare. În prezent se atestă tendința de a judeca mai multe cauze în mod formal de către instanță în lipsa inculpatului, precum și eschivarea tot mai des a acestora de la proces. Am dori să relevăm că acest fenomen creează o situație și opinie în cadrul societății că nu se înfăptuiește justiția deoarece sentințele adoptate la caz nu se execută.

I. Concluzii:

Pornind de la obiectivele lucrării, precum și a faptului că problema științifică actuală de importanță majoră a fost demonstrată în raport cu ipoteza de cercetare, formulăm următoarele concluzii:

1. În cazul în care legea internă a statului admite judecarea cauzei în lipsa inculpatului, atunci legiuitorul este obligat, în primul rând, să indice concret în conținutul legii condițiile pentru care o atare examinare este posibilă, în al doilea rând, trebuie să asigure respectarea tuturor elementelor componente ale unei judecăți echitabile, iar în al treilea rând, să asigure inculpatului judecat în lipsă garanții procesuale compensatorii.⁴¹

2. O premisă pentru judecarea cauzei în lipsa inculpatului este înștiințarea legală a acestuia despre intentarea unei cauze penale în privința sa, și consecințele neprezentării la proces, astfel considerăm oportun includerea în conținutul citației pentru inculpat, stipularea obligației de a se prezenta la chemările organelor judiciare, fiind informat că în cazul neîndeplinirii acestei obligații, citațiile și orice alte acte comunicate la prima adresă rămân valabile și se prezumă că acesta a luat cunoștință de ele, fiind posibilă judecarea cauzei în lipsa sa.

3. În contextul asigurării dreptului la apărare considerăm că art. 69 alin. (1) CPP urmează să indice drept motiv de participare obligatorie a apărătorului la proces, absența inculpatului de la judecarea cauzei.

4. Trebuie să menționăm că legea națională nu reglementează posibilitatea disjungerii cauzei penale în privința a doi inculpați când pe parcursul procesului unul dintre aceștia nu se prezintă în instanță, neexistând probe verosimile despre eschivarea sau refuzul de a se prezenta la proces.

5. Considerăm necesar de a se veni cu reglementări în ceea ce privește punerea sub învinuire în lipsa persoanei.

6. Pentru existența unei dovezi suplimentare ce ar atesta citarea legală a inculpatului la proces și refuzul de a compărea în fața instanței, ar fi oportun citarea inculpatului aflat peste hotarele republicii în condițiile art. 539 alin. (1) CPP.

7. Temei pentru îndepărtarea inculpatului din sala de ședințe urmează să servească încălcarea repetată de către acesta a disciplinei și refuzului de a se supune deciziei instanței, cu condiția că anterior acesta a fost preîntâmpinat referitor la inacceptabilitatea unui astfel de comportament pe parcursul procesului și consecințele ce pot surveni. Un lucru destul de util ar fi emiterea unei încheieri motivate de îndepărtare a inculpatului de la proces ce poate fi contestată pentru a evita ulterioare ingerințe în drepturile acestuia.

8. De asemenea considerăm că legiuitorul urmează să prevadă posibilitatea judecării cauzei în lipsa inculpatului citat legal (contra semnătură), cu excluderea procedurii de anunțare

⁴¹ Ialanji A. ” Dreptul acuzatului de a participa la judecarea cauzei”. Revista Dreptul, Uniunea Juriștilor din România, anul CXLVII, serie nouă anul XXIX, nr.5/2018, pag.121-131.

în căutare a acestuia, în cazul când este învinuit în comiterea unei infracțiuni, pentru care legea nu stabilește pedeapsa închisorii.⁴²

9. Ar fi oportun operarea modificărilor de către legiuitor la Secțiunea a 5-a Capitolul IX a CPP al RM care reglementează rejudecarea în caz de extrădare, ajustând-o la situațiile de rejudecare a procesului penal în cazul judecării în lipsă a condamnatului, prin reglementarea condițiilor pentru înaintarea cererii de rejudecare, măsurile ce urmează a fi realizate de către instanță, procedura de judecare și acțiunile ce urmează a fi întreprinse în funcție de actul judiciar ce va fi emis (de admitere sau respingere a cererii).

II. Recomandări:

Ca rezultat am propune următoarele recomandări de ordin legislativ:

1. Art. 281 alin. (1/1) CPP urmează a fi completat cu fraza: ” Ordonanță de punere sub învinuire a persoanei se emite și în cazul eschivării intenționată a învinuitului de la procesul penal.”

2. Art.282 CPP urmează a fi completat cu alin.(5) cu următorul conținut: Înaintarea acuzării în privința învinuitului care se sustrage de la urmărire penală se realizează în prezența avocatului în decurs de 48 ore din momentul emiterii ordonanței.

3. Art. 287/1 alin. (1) pct.1) CPP urmează a fi completat cu următorul conținut: ”Urmărirea penală se suspendă în cazul când învinuitul a dispărut, cu excepția cazului când urmărirea penală poate fi efectuată în lipsa acestuia.”

4. Art. 321 CPP în următoarea redacție:

”Participarea inculpatului și efectele neprezentării lui”

1) Judecarea cauzei este obligatorie cu participarea inculpatului.

2) Se admite judecarea cauzei în lipsa inculpatului în următoarele cazuri:

- la cererea acestuia în cazul infracțiunilor ușoare și mai puțin grave, cu indicarea motivului imposibilității participării la proces, care poate fi apreciat drept plauzibil la latitudinea instanței;

- în cazul eschivării acestuia când este prezentă dovada citării legale și refuzul inculpatului de a se prezenta la sediul instanței și după prezentarea probelor verosimile și concludente de către acuzatorul de stat privind faptul că acesta nu se află la domiciliu și este plecat peste hotarele țării, iar locul de aflare a acestuia nu poate fi găsit;

⁴² Ialanji A. ” Aducerea silită și anunțarea în căutare – asigurarea prezenței inculpatului în instanță” Revista Institutului Național de Justiție, nr.2(49) 2019, p.28-33

- în cazul când inculpatul, fiind în stare de arest, refuză să fie adus în instanță pentru judecarea cauzei și refuzul lui este confirmat și de apărătorul lui sau a administrației instituției de detenție a acestuia;

- în condițiile art. 344 CPP;

- în cazul inculpatului aflat peste hotare care se eschivează să se prezinte la proces, iar extrădarea căruia a fost refuzată, cu existența unei confirmări privind explicarea posibilității judecării cauzei în lipsa acestuia.

3). Participarea avocatului ales sau numit este obligatorie.

4). În cazul eschivării intenționate a inculpatului de la proces, la demersul procurorului sau din oficiu instanța prin încheiere dispune anunțarea în căutare a inculpatului, ce o remite în adresa organelor de poliție de la domiciliul inculpatului pentru executare, care în mod obligatoriu în termen de 2 luni trebuie să informeze instanța privind modul de executare a acesteia, după care instanța adoptă decizia de examinare a cauzei în lipsa inculpatului.

5. Art. 385 alin. (1) CPP se completează cu pct. 4/1) ”motivele refuzului participării inculpatului la propriul proces”.

6. Art. 389 alin. (1) CPP se completează cu fraza: ”Sentința de condamnare adoptată în lipsa inculpatului, conține temeiurile de fapt și de drept privind judecarea în lipsă”.

Avantajele elaborărilor propuse derivă din rezultatele și concluziile obținute în cadrul cercetării aspectelor teoretico-practice a problemei judecării cauzei în lipsa inculpatului și prezintă o serie de soluții cu valoare teoretică și practică. Semnificația teoretică a cercetării constă în faptul că aceasta aduce cu sine o abordare detaliată a condițiilor de fond și formă ce ar asigura echitatea procesului penal realizat în lipsa inculpatului, iar ca rezultat formulează o prescripție teoretico-practică a obligației inculpatului de a se prezenta la proces, și excepțiile legale admisibile prin lege de la regula dată. În final, avantajele elaborării rezultă și din lipsa în literatura de specialitate a unui studiu complex, metodologic, teoretico-practic cuprinzător al instituției unui proces penal în lipsa inculpatului.

Planul de cercetări de perspectivă. Problematika procesului realizat în lipsa inculpatului este destul de amplă, complexă și cu o multitudine de aspecte care nu pot fi examinate în întregime în limitele acestui studiu, inclusiv prin prisma încălcărilor constatate de către CtEDO, precum și a analizei practicii interne. În continuare vor fi realizate cercetările pe subiecte ce țin de examinarea altor aspecte referitoare la judecarea cauzei când persoanele sunt absente la procesul penal. se atestă că această problemă este o chestiune foarte actuală pentru RM la etapa actuală. Problemele elucidate în cadrul lucrării determină necesitatea cercetării procesului penal

înfăptuit în absența inculpatului în cadrul unor lucrări viitoare, precum un ghid pentru judecători, care nu-și vor pierde niciodată din actualitate.

ADNOTARE

Ialanji Arina "Particularitățile judecării cauzei în lipsa inculpatului", teză de doctor în drept. Școala doctorală de științe juridice a Universității de Stat din Moldova. Chișinău, 2019.

Structura tezei: 180 pagini text de bază, adnotare în limbile română, engleză și rusă, lista abrevierilor, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 300 titluri. Rezultatele obținute sunt publicate în 5 lucrări științifice și 5 comunicări la foruri științifice.

Cuvinte cheie: inculpat absent, proces echitabil, dreptul la apărare, citare legală, redeschiderea procesului penal, anunțare în căutare.

Domeniul de studiu: derivă din analiza importanței problemelor care le implică judecarea cauzei în absența inculpatului.

Scopul lucrării: este de a studia în detaliu problemele teoretice și practice cauzate de reglementarea legală și implementarea în practică a institutului judecării cauzei în lipsa inculpatului.

Obiectivele lucrării: problemele ce apar în cadrul adoptării deciziei de judecare a cauzei în lipsa inculpatului, efectuarea cercetării judecătorești, precum și modul de atac a hotărârii adoptate la caz.

Noutatea și originalitatea științifică: derivă din faptul că este prima lucrare la nivel național ce abordează chestiunea judecării cauzei în lipsa inculpatului, fiind realizată o analiză amplă a prevederilor legale și practicii interne cât și de peste hotare. Originalitatea problemei constă în fundamentarea științifică a modului de aplicare în practică a prevederilor legale privind judecarea cauzei în lipsa inculpatului, eventualele erori judiciare admise în practică în acest sens, precum și analiza legislației cu efectuarea propunerilor de rigoare în vederea îmbunătățirii acestora.

Rezultatele obținute: cercetarea contribuie, în primul rând, la soluționarea problemelor științifice importante ce rezidă în elucidarea cazurilor admisibile de judecare a cauzei în lipsa inculpatului. În al doilea rând cercetarea va contribui la opera de evoluție a standardelor normative naționale în domeniul asigurării echității procesului penal. În continuare cercetarea caută a da răspuns la unele probleme practice privind aplicare unitară a standardelor de examinare în lipsa inculpatului, luând în calcul particularitățile individuale a cauzei penale. În sfârșit cercetarea vine să contribuie la perfecționarea procesului de instruire didactică în cadrul instituțiilor de învățământ superior, în cadrul cursului de procedură penală.

Semnificația teoretică: reprezintă analiza prevederilor legale ce țin de înaintarea învinuirii, citarea inculpatului la proces și cazurile admisibile prin lege de judecare a cauzei în lipsa inculpatului, doar după executarea condițiilor legale enunțate

Valoarea aplicativă a lucrării: în baza rezultatelor cercetării sunt relevante omisiunile prevederilor legale în partea ce ține de procedura judecării cauzei în lipsa inculpatului, erorile judiciare admise în practică în acest sens, fiind elaborate versiuni preliminare pentru soluționarea acestora. Lucrarea se bazează pe un număr vast de lucrări științifice ce vor implica valoare teoretică și practică.

Implementarea rezultatelor științifice: pot servi drept temei de modificare a legislației procesual – penale în domeniu, de instruire a studenților, masteranzilor din cadrul instituțiilor de drept, precum și pentru aplicare în practică de către organele de drept și instanțele de judecată.

ANNOTATION

Ialanji Arina "Case trial particularities in the absence of the defendant". PhD thesis in law. Doctoral School of Legal Sciences of the State University of Moldova. Chişinău, 2019.

Structure of the thesis: 180 basic text pages, annotation in romanian, english and russian, list of abbreviations, introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography from 300 titles. The results obtained are published in 5 scientific papers and 5 communications to scientific forums.

Keywords: absent accused, fair trial, right to defense, legal citation, reopening of the criminal trial, notice in search.

Field of study: derives from the analysis of the importance of the issues that involve the case trial in the absence of the defendant.

Purpose of the thesis: is to study in detail the theoretical and practical problems caused by the legal regulation and the practical implementation of the institute of the case in the absence of the defendant.

Objectives of the paper: issues arising in the decision to adjudicate the case in the absence of the defendant, conducting the judicial investigation, as well as the way of appeal of the decision taken on the case.

Scientific novelty and originality: it derives from the fact that it is the first national work that deals with the issue of the case in the absence of the defendant, with a comprehensive analysis of the legal provisions and internal practice and abroad. The important scientific problem solved in the respective field consists in the scientific substantiation of the way in which the legal provisions regarding the trial in the absence of the defendant are applied in practice, the possible legal errors admitted in practice in this respect, as well as the analysis of the legislation with making the appropriate proposals for their improvement.

Results: research primarily contributes to the solution of an important scientific problem that resides in the elucidation of the admissible cases of the case in the absence of the defendant. Secondly, the research will contribute to the development of national normative standards in the field of ensuring the fairness of criminal proceedings. Further, research seeks to address some practical issues concerning the unitary application of examination standards in the absence of the defendant, taking into account the individual peculiarities of the criminal case. Finally, the research aims to contribute to the improvement of the teaching process in the higher education institutions, within the framework of the criminal procedure.

Theoretical significance: it is the analysis of the legal provisions related to the bringing of the accusation, the summoning of the defendant to trial and the cases admissible by the law of the case in the absence of the defendant, only after the fulfillment of the legal conditions.

Applicative value of the thesis: as the result of the research, the omissions of the legal provisions regarding the procedure of the trial in the absence of the defendant, the judicial errors admitted in practice in this respect, are revealed, preliminary versions being developed for their resolution. The paper is based on a large number of scientific papers that will involve theoretical and practical value.

Implementation of scientific results: they can serve as a basis for amending procedural legislation - criminal law in the field, training of students, master students in law institutions, as well as for practical application by law enforcement bodies and courts.

АННОТАЦИЯ

Яланжи Арина "Особенности разбирательство уголовного дела при отсутствии подсудимого", докторская диссертация. Докторская школа юридических наук Государственного Университета Молдовы. Кишинев, 2019г.

Структура диссертации: 180 основные текстовые страницы, аннотации на румынском, английском и русском языках, список сокращений, введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 300 названий. Полученные результаты опубликованы в 5 научных работах и 5 докладов на научных конференциях.

Ключевые слова: отсутствие обвиняемого, справедливое судебное разбирательство, право на защиту, легальное извещение, возобновление уголовного дела, объявление в розыск.

Область исследования: исходит из анализа важности вопросов связанных с рассмотрением дела в отсутствие подсудимого.

Цель работы: состоит в том, чтобы детально изучить теоретические и практические проблемы, вызванные правовым регулированием и практической реализацией института рассмотрение дела в отсутствие подсудимого.

Задачи работы: вопросы возникающие при принятии решения о рассмотрении дела в отсутствие подсудимого, проведении судебного разбирательство, а также способ обжалования решения принятого по делу.

Научная новизна и оригинальность: она исходит из факта, что это первая национальная работа, которая рассматривает вопрос рассмотрение дела в отсутствие подсудимого с всесторонним анализом правовых положений, внутренней практики и зарубежной. Важная научная проблема, решаемая в соответствующей области, состоит в научном обосновании того, как на практике применяются правовые нормы, касающиеся судебного разбирательства в отсутствие подсудимого, возможных юридических ошибок допущенных на практике в этом отношении, а также в анализе законодательства с внесением соответствующих предложений по их совершенствованию.

Результаты: исследования в первую очередь способствуют решению важной научной проблемы, которая заключается в выяснении допустимых случаев по разбирательстве дела в отсутствие подсудимого. Во-вторых, исследование будет способствовать разработке национальных нормативных стандартов в области обеспечения справедливости уголовного судопроизводства. Кроме того, исследование направлено на решение некоторых практических вопросов, касающихся единого применения стандартов разбирательства дела в отсутствие подсудимого, с учетом индивидуальных особенностей уголовного дела. Наконец, целью исследования является содействие улучшению учебного процесса в высших учебных заведениях в рамках уголовного процесса.

Теоретическая значимость: это анализ правовых положений, связанных с предъявлением обвинения, вызов подсудимого в суд и допустимые по закону случаи рассмотрение дела в отсутствие него, только после выполнения правовых условий.

Прикладная ценность работы: на основании результатов исследования выявлены упущения правовых норм, касающихся процедуры судебного разбирательства в отсутствие подсудимого, допущенные на практике судебные ошибки в этом отношении, разрабатывая предварительные версии для их разрешения. Работа основана на большом количестве научных работ, которые будут иметь теоретическую и практическую ценность.

Внедрение научных результатов: они могут служить основой для внесения изменений в уголовно-процессуальное законодательство в этой области, для подготовки студентов, магистров в юридических учреждениях, а также для применения на практике правоохранительными органами и судами.

BIBLIOGRAFIE:

- [1] *Ananyev vs Federația Rusă*, par. 44, ECHR, din 30 iulie 2009. [citată 12 septembrie 2016] Disponibil:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-150432>. [citată 12 septembrie 2016]
- [2] *Artico vs Italia*, nr. 6694/74, par.33, ECHR din 13 mai 1980. [citată 29 aprilie 2017] Disponibil:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57424>.
- [3] Bădilă, M. Cunoașterea inculpatului în vederea ascultării în instanță. În Revista de drept penal a Asociației Române de Științe Penale. Anul VII, nr.4 octombrie – decembrie. București, 2000. pag.105-106. ISSN 1223-0790
- [4] *Bimer SA vs Moldova*, nr.15084/03, ECHR, din 10 iulie 2007. [citată 18 ianuarie 2019] Disponibil:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-112740>.
- [5] Bîrsan, C. Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole. Ediția 2-a. București: Editura C. H. Beck, 2010. 1912 p. (p. 559) ISBN 978-973-115-676-7
- [6] Clements, L., Mole, N., Simmons, A. Drepturile Europene ale Omului: înaintarea unei cauze pe baza Convenției. Chișinău: Ed. Cartier juridic, 2005, 543 p. ISBN 9975-79-367-3
- [7] *Colozza c. Italia*, nr. 9024/80, par.28, ECHR, din 12 februarie 1985. [citată 15 mai 2016] Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-100633>.
- [8] *Coniac vs România*, nr. 4941/07, ECHR, din 06 octombrie 2015. [citată 13 noiembrie 2017] Disponibil:<https://legeaz.net/monitorul-oficial-281-2016/hotarare-cedo-coniac-vs-romania>.
- [9] Dolea, I. Drepturile persoanei în probatoriul penal. Chișinău: Ed. Cartea Juridică, 2009. 416p. ISBN 978-9975-9927-7-0
- [10] Dolea, I. Comentariu aplicativ al Codului de Procedură Penal. Chișinău: Cartea Juridică, 2016. 1172p. (761p.) ISBN 978-9975-3111-3-7.
- [11] *Engel vs Olanda*, nr. 5370/72, par.35, ECHR, din 08 iunie 1976. [citată 04 februarie 2017] Disponibil:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57478>.
- [12] Furnică, L. Noțiunea și importanța declarațiilor bănuitului, învinuitului și inculpatului. Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria științe Socio-umanistice. Vol.I. Chișinău: 2006.683 p. (618-621p.)
- [13] Ialanji A. ” Aducerea silită și anunțarea în căutare – asigurarea prezenței inculpatului în instanță” Revista Institutului Național de Justiție, nr.2(49) 2019, p.28-33
- [14] Ialanji A. ” Dreptul acuzatului de a participa la judecarea cauzei”. Revista Dreptul, Uniunea Juristilor din România, anul CXLVII, serie nouă anul XXIX, nr.5/2018, pag.121-131.
- [15] *Ilaşcu și alții contra Moldovei și Rusiei*, nr. 48787/99, ECHR din 08 iulie 2004. [citată 10 septembrie 2018] Disponibil:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-112650>.
- [16] Iugan, A.V. Redeschiderea procesului penal. București: Ed. Universul, 2016. 225p. (7 pag.) ISBN 978-606-673-777-7
- [17] Înalta Curte de Casație și Justiție. Decizia nr. 3245 din 05 octombrie 2004, în Buletinul Casației nr. 1/2005. p. 56. ISSN 1584-8590
- [18] *Medenica c. Elveția*, nr. 20491/92, par.53-58, ECHR, din 14 iunie 2001. [citată 28 iunie 2016] Disponibil:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-59518>.
- [19] Mihoci, V. Ascultarea învinuitului și inculpatului cu privire la fapte și învinuirea ce i se aduce - garanție a dreptului la apărare în procesul penal Român. Revista Națională de Drept, nr.7/iulie 2005. fila 21-24. ISSN 1811-0770
- [20] Neagu, I. Drept procesual penal. Tratat. București: Editura Global Lex, 2002. 885 pag. ISBN 973- 85116-5-8
- [21] *Ocalan vs Turcia*, nr. 46221/99, par.146, ECHR din 12 mai 2005. [citată 24 februarie 2017] Disponibil:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-182659>.
- [22] Ojindovschii, D. Contradictorialitatea părților în procesul penal. Revista Națională de drept nr. 4/ 2001. fila 73-76. ISSN 1811-0770

- [23] Olteanu, C. Dreptul la un proces echitabil – garant al libertății individuale și siguranței persoanei. *Revista Națională de Drept* nr.6/2013. pag. 37-40. ISSN 1811-0770
- [24] *Orlov vs Rusia*, nr.29653/04, par. 108, ECHR din 21 iunie 2011. [citată 29 noiembrie 2016] Disponibil:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-105273>
- [25] Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice adoptat și deschis spre semnare de Adunarea generală a Națiunilor Unite la 16 decembrie 1966.
- [26] Pamfil, M.L. Apel. Citare. În *Revista de drept penal a Asociației Române de Științe Penale*. Anul XII, nr.4 octombrie –decembrie. București, 2005, pag.56-65. ISSN 1223-0790
- [27] *Poitrinol c. Franța*, nr. 14032/88, par. 31, ECHR, din 23 noiembrie 1993. [citată 15 mai 2016] Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-94588>.
- [28] Reid, K. Ghidul specialistului în Convenția Europeană a drepturilor Omului. Chișinău: Editura Cartier Juridic, 2005. 669 p. (.83, 145, 178p.) ISBN 978-9975-79-395-7
- [29] *Reinhardt și Slimane-Kaid vs Franța*, nr. 21/1997/805/1008, par. 93, ECHR, din 31 martie 1998. [citată 20 august 2018] Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58149>.
- [30] Rezoluția nr. 75(11) din 21 mai 1975 a Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei. [citată 29 ianuarie 2018] Disponibil: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804f7581>.
- [31] Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale, adoptat la 17 iulie 1998, ratificat de către RM prin Legea nr. 212 din 09.09.2010, publicată în MO nr.190 la 29 septembrie 2010
- [32] Stănescu, L. Trimiterea în judecată a inculpatului în lipsă. *Revista de drept penal a Asociației Române de Științe Penale*. Anul XII, nr.1 ianuarie-martie. București, 2005. pag.117-121. ISSN 1223-0790
- [33] *Valdhuber împotriva României*, nr. 70792/10, ECHR din 27 iunie 2017. [citată 18 ianuarie 2019] Disponibil:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-183006>.
- [34] Vîzdoagă T. Esența, structura și importanța acușării. În: *Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Științe juridice. Probleme actuale ale jurisprudenței: realizări și perspective*. Serie nouă nr.6. Chișinău, 2002. pag.317-327
- [35] Volonciu, N. *Tratat de procedură penală. Partea specială. Vol. II*. București: Editura Paiadeia, 1996. 513 pag. ISBN 973-9131-24-7
- [36] Бойко, Е.Н. Реализация принципа законности при заочном рассмотрении уголовных дел в суде первой инстанции. *Articol publicat în Revista «Вестник ЮУрГУ», выпуск № 40, 2009. Серия «Право» выпуск 20. pag.21-23. ISSN 2412-0588*
- [37] Казаков, А. А. *Заочное судебное разбирательство уголовных дел. Автореферат диссертации по праву. Екатеринбург, 2009*. [citată 23 ianuarie 2017] Disponibil: <http://lawtheses.com/zaochnoe-sudebnoe-razbiratelstvo-ugolovnyh-del#ixzz4WZZI9uWo6>.
- [38] Рабцевич, О. Заочное судебное разбирательство по уголовным делам: в поисках компромисса между защитой публичных интересов и прав человека. *Журнал Закон* nr.1, январь 2011. pag.188-195. ISSN0869-4400
- [39] Трофимова, Е. Заочное судебное разбирательство уголовных дел: нормативное регулирование и практика применения. *Voronej* 2009. [citată 10 august 2018] Disponibil:<http://lawtheses.com/zaochnoe-sudebnoe-razbiratelstvo-ugolovnyh-del-normativnoe-regulirovanie-i-praktika-primeneniya#ixzz5Nn7dN6x9>.
- [40] Трубников, Т.В. Рассмотрение дела в отсутствие подсудимого в системе упрощенных судебных уголовно-процессуальных производств РФ. În revista *Вестник Томского государственного университета*, 2008. nr. 315. pag. 127 – 133. ISSN 1561-803X
- [41] Тукиев, А. С. Проблемы Процессуальной Формы Заочного Уголовного Судопроизводства. Автореферат дисс. юрид наук. Республика Казахстан Караганда, 2005. [citată 28 noiembrie 2017] Disponibil:<http://kalinovsky-k.narod.ru/b/avtoref/rk/tukiev.htm> - 29 noiembrie 2017.

IALANJI, ARINA

**PARTICULARITĂȚILE JUDECĂRII CAUZEI ÎN LIPSA
INCULPATULUI**

SPECIALITATEA: 554.03 DREPT PROCESUAL PENAL

Rezumatul tezei de doctorat în drept

Aprobat spre tipar: 05.11.19
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar.:2.0

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tiraj 50 ex.
Comanda nr. 120/26

Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova
Str. A. Mateevici 60, Chișinău, MD-2016